534

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 23 mei 1958
*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Algera, Cals, Helders, Klompé, Luns, Samkalden, Staf (bij de punten 1, 2a t/m 2i en 3a t/m 3g), Struycken, Suurhoff, Vondeling, Witte en Zijlstra (afwezig is Minister Hofstra).
Secretaris: J. Middelburg.
- - -

3. *Buitenlands beleid*
- - -
i. *Herziening van positie van Nederland in de NAVO* (#Zie ook notulen MR 30 mei 1958 punt 3b)
Minister *Luns* herinnert eraan, dat hij na de anti-Nederlandse acties in Indonesië als algemene leer in de NAVO-raad heeft gesteld, dat als een van de NAVO-partners hulp gaat geven aan Indonesië voorwaarde daarvoor moet zijn, dat dit land zich verplicht schadevergoeding aan Nederland voor de inbeslaggenomen zaken te geven. (In een gesprek met Dulles heeft spreker eraan herinnerd, dat Amerika geen enkele steun aan Egypte heeft willen geven, zolang niet schadevergoeding voor de naasting van het Suezkanaal was verleend.) Frankrijk en Duitsland in het bijzonder hebben zich goed aan deze afspraak gehouden. Daarna heeft spreker gesprekken gehad met Dulles (die o.a. zei, dat Sukarno's optreden erger dan dat van Nasser was) en nog kort geleden was er de onverwachte interventie van Dulles in de NAVO-raad in Kopenhagen, de tegenspraak door de Amerikaanse ambassadeur in Djakarta en het persbericht na de bespreking van Van Roijen met Dulles. Twee dagen voor de bekendmaking van het Amerikaanse besluit om 35.000 ton rijst en een hoeveelheid wapens aan de Indonesische regering in Djakarta te leveren was spreker gewaarschuwd, dat het State Department om was. Hij verwacht, dat Italië nu ook de marineschepen voor Indonesië normaal zal afleveren en ook Duitsland zich niet meer aan de afspraak gebonden acht. Dit alles gaat dan direct ten koste van onze eigen NAVO-bijdrage, gezien de bedreiging voor Nieuw-Guinea. Minister *Klompé* stelt de vraag wat de betekenis is van het Nederlandse lidmaatschap van de NAVO, als de NAVO-partner Amerika meent zo te kunnen handelen. Zij vraagt zich af of er niet ergens een grens komt, dat Nederland zegt de NAVO te zullen verlaten. Als wordt toegelaten, dat Rusland de positie van Europese landen elders aantast, wat is de betekenis van Amerikaanse troepen in West-Europa dan nog. De *minister-presdient* gelooft, dat Nederland nu zo scherp mogelijk ten aanzien van de Amerikaanse regering moet optreden en schriftelijk aan de NAVO-landen moet laten weten, dat wij elk vertrouwen in het onderling overleg in de NAVO hebben verloren, nu Amerika dit doet na de bijeenkomst in Kopenhagen en zonder enig overleg met de Nederlandse regering. Voorts zal geschreven moeten worden dat èn de breuk in het vertrouwen èn de financiële consequenties invloed op de Nederlandse positie in de NAVO zullen hebben. Spreker deelt mede, dat volgens radioberichten de Indonesische minister-president Djuanda in het openbaar heeft gezegd, dat Indonesië Nederlands-Nieuw-Guinea niet zal aanvallen. Het is mogelijk, dat Amerika dit tegenover de wapenleverantie heeft bedongen, maar onzerzijds zal in Washington gevraagd moeten worden of men de voorwaarde van schadevergoeding voor de in beslag genomen zaken heeft gesteld. De kwestie van de defensieverplichtingen wilde spreker behandelen bij de financiële zaken, als de minister van Financiën er is. Minister *Samkalden* zegt, dat als de verklaring van Djuanda betekent, dat een militaire actie tegen Nieuw-Guinea een aantal maanden niet aan de orde komt, dit toch wel van betekenis is. Deze tijd zal men moeten gebruiken om niet in een gewapend conflict met Indonesië te glijden zonder hulp van de SEATO. Minister *Luns* antwoordt aan minister Klompé, dat het optreden der Amerikaanse regering heel erg is, maar dat ons volksbestaan belangrijker is en dat zolang het Amerikaanse leger in Duitsland is, er volkomen zekerheid is, dat Amerika ons land tegen een Russische aanval zal verdedigen.

Kenmerk: Ministerraad.
© NA, archief van de Ministerraad en onderradendoos 407
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/15950

Spreker stemt in met het voorstel van de minister-presdient om een schriftelijke stap bij de NAVO-landen te doen. Als hij omtrent de landingsrechten van de KLM naar Selwyn Lloyd gaat, zal spreker omtrent deze zaak spreken en vragen, dat hij ook een stap bij de Amerikaanse regering zal doen en spreker zal hetzelfde bij de Australische regering laten vragen. De *minister-president* meent, dat Nederland iets te volgzaam voor Amerika is, maar de gedachte van uittreding uit de NAVO zou hij bepaald niet willen stellen. Minister *Helders* merkt op, dat Rusland op goedkope manier grote successen pleegt te halen; als ook hier zou blijken, dat een breuk in de NAVO dreigt, is dat weer een Russisch succes. Spreker meent, dat minister Luns een korte uiteenzetting over het verloop der betrekkingen met Indonesië moet geven aan Amerika en vervolgens aan de andere NAVO-partners. Minister *Witte* veronderstelt, dat door de wapenleverantie aan Djakarta de Amerikaanse regering zich geheel van de tegenregering heeft gedistancieerd. Spreker meent voorts, dat vertogen tegen de Amerikaanse regering niets zullen uitrichten, maar dat het enige dat gewicht in de schaal legt is mede te delen, dat Nederland aan de NAVO niet meer meedoet. Minister *Suurhoff* verwacht, dat een dergelijke stap binnenslands niet onbekend zou blijven. Spreker wijst erop, dat het langzamerhand in Nederland niet meer zo gemakkelijk is de defensie-inspanning te verdedigen; als men dan zou horen, dat de regering met uittreding uit de NAVO had gedreigd, zou dat een sterke reactie kunnen hebben. Spreker wil daarom ernstig waarschuwen tegen een dergelijke stap. Minister *Luns* resumeert, dat hij (via de Amerikaanse ambassadeur) aan Washington de vraag zal stellen of men voor levering der wapens bedongen heeft, dat Indonesië een regeling treft ten aanzien van de vergoeding van de gelaedeerde Nederlandse belangen. Als dit niet het geval is, zal hij zich schriftelijk in de besproken zin tot de NAVO-partners wenden en daarbij aankondigen, dat Nederland zijn positie binnen de NAVO zal moeten herzien. De *raad* verklaart zich hiermede akkoord.

n. *De kwestie van de Indonesische verstekelingen* (Zie notulen MR 9 mei 1958, punt 3f.)
Minister *Samkalden* deelt mede, dat bericht is ontvangen, dat op de Johan van Oldebarneveldt 70 verstekelingen zouden zijn. Minister *Struycken* is van oordeel, dat men bij dit aantal niet meer van verstekelingen kan spreken. Minister *Samkalden* zegt vervolgens, dat er contact met Maatschappelijk Werk, Verkeer en Waterstaat en Buitenlandse Zaken heeft plaats gevonden om na te gaan wat er thans te doen is. Besproken is de verstekelingen in de Rode Zee te doen overstappen op de Puluh Laoet, die op weg naar Indonesië is. Hiertegen blijkt echter overwegend bezwaar, omdat de kapitein van de Johan van Oldebarneveldt er nauwelijks kans voor ziet de betrokkenen te doen overgaan. De conclusie van het nader overleg is geweest, dat de eventuele terugzending van deze verstekelingen pas kan plaats vinden na aankomst van de Johan van Oldebarneveldt op 10 juni; de eersten zullen dan op 21 juni kunnen teruggaan en intussen zal men in Norg moeten verblijven.

o. *Terugkeer van Ambonezen naar Indonesië*
Minister *Luns* deelt mede, dat een viertal groepen van in totaal ongeveer 2000 personen naar Indonesië terug willen. Het overleg met de Indonesische Regering biedt echter geen uitzicht. De vraag doet zich voor of men zich thans niet tot het Internationale Rode Kruis kan wenden om dit bij de terugkeer naar Indonesië in te schakelen. Minister *Klompé* merkt op, dat het Rode Kruis bij rampen en dergelijke optreedt, maar dat de onderhavige terugkeer een politieke zaak is. Ook de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen zal men niet kunnen vragen, omdat dit niet onder diens instructie valt. Minister *Luns* meent, dat men bij het Internationale Rode Kruis de aandacht erop kan vestigen, dat Indonesië zijn eigen landgenoten niet wil toelaten. De *Raad* verklaart zich ermede akkoord, dat dit beproefd zal worden.
- - -